

Krystyna Hrycyk (red.), *Konteksty animacji społeczno-kulturalnej* Silesia, Wrocław 2004, ss. 256

W ostatnich latach na rynku wydawniczym pojawia się coraz więcej publikacji z zakresu animacji kultury. Wśród nich wymienię niektóre: *Animacja kulturalna i społeczno-wychowawcza w środowiskach lokalnych* pod redakcją J. Żebrowskiego (Gdańsk 2003); *Animacja kultury: doświadczenie i przyszłość* zredagowana przez G. Godlewskiego z Instytutu Kultury Polskiej w Warszawie (2002); *Animacja społeczno-kulturalna wobec przemian cywilizacyjnych. Animacja – animator i jego kształcenie* – praca przygotowana przez ośrodek wrocławski pod kierunkiem K. Hrycyk (2000), a także recenzowana tu książka pt. *Konteksty animacji społeczno-kulturalnej*.

Wymienione wyżej prace poświęcone są teoretycznym założeniom, będącym podstawą praktycznych działań, ale również prezentują teksty ukazujące animację w konkretnych przedsięwzięciach. Szczególnie ważne są pozycje pokazujące zdarzenia, których uczestnicy traktują animację kultury, czy szerzej rozumianą animację społeczno-kulturalną, jako metodę pracy w działaniach różnorodnych instytucji, a także środowisk lokalnych. Autorzy prac podejmują próby jak najtrafniejszego zdefiniowania pojęcia animacji oraz wyróżnienia wielorakich form działań animacyjnych. Biorę pod uwagę te publikacje, które traktują zagadnienie animacji z zarysowaniem elementu współczesności zarówno w samym podejściu do interesującego mnie przedmiotu, jak i realizacji praktycznych. Widoczne to jest chociażby w projektach kulturalnych przemyślanych oraz realizowanych na podstawie wiedzy nie tylko z zakresu upowszechniania dóbr kultury, ale przede wszystkim autentycznego ożywiania rzeczywistości, w której dokonuje się proces animacji społeczno-kulturalnej.

Obecnie w animacji można zauważyć określone kierunki, pewne trendy myślenia i konkretnych działań. Chodzi tu o sposoby podejścia do człowieka, grup ludzkich, całego środowiska, a także próby odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób można działać, angażując współczesnego człowieka i pozwalając wydobyć to, co cenne w animowanym zjawisku kultury?

Książka pt. *Konteksty animacji społeczno-kulturalnej* jest pracą zbiorową, wydaną przez Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu. Powstała jako pokłosie Spotkania Warsztatowego „Animacja społeczno-kulturalna. Filozofia i praktyka”, które odbyło się we Wrocławiu w 2003 roku, pod patronatem Ministerstwa Kultury. Autorka redakcji, Krystyna Hrycyk, jest dyrektorem wymienionej wyżej instytucji. Poszczególne teksty są autorstwa pracowników nauki, animatorów kultury oraz artystów – absolwentów kierunków artystycznych. Znaczącym jest fakt, iż nie są oni tylko teoretykami, ale również praktykami mającymi do czynienia z konkretną działalnością animacyjną.

Publikacja jest zbiorem tekstów traktujących problem animacji społeczno-kulturalnej w szerszym kontekście owego zjawiska. Zbiór pomieszcza zarówno artykuły naukowe, jak i projekty konkretnych działań animacyjnych. Całość pomyślana została jako powiązanie tekstów przedstawiających teoretyczne założenia, stanowiące podstawę działań w świecie praktyki, realizowanych jako projekty animacyjne o charakterze edukacyjnym i kulturalnym.

Książka składa się z pięciu części, które są następująco zatytułowane: „Teksty”, „PreTeksty”, „KonTeksty”, „Dyskusja” oraz „Aneksy”. Pomysł nadania takich właśnie tytułów wynika z logicznego przemyślenia struktury całości opublikowanej pozycji. Pierwsza część zawiera artykuły, w których autorzy pokazują animację społeczno-kulturalną jako koncepcję, w ramach której znajduje się definicja zjawiska, formy działania, osoba animatora kultury, a także warunki, w których współczesna animacja dokonuje się. „PreTeksty” to zbiór propozycji konkretnych pomysłów, które można zrealizować w działaniach animacyjnych. Autorzy tekstów to przede wszystkim absolwenci kierunków artystycznych (muzycy, plastycy, reżyser), pracownicy Studium Kształcenia Animatorów, wykorzystujący w praktyce animację jako metodę. Kolejna część zbioru, nazwana „KonTeksty”, ujmuje artykuły wskazujące różnorodne obszary rzeczywistości społecznej, w których animacja społeczno-kulturalna może zaistnieć. Tytuł przedostatniej części książki wyrósł z założonego celu zorganizowanego Spotkania Warsztatowego, a mianowicie debaty nad problematyką animacyjną we współczesności. Stąd też „Dyskusja” i zawarte w niej myśli, będące wyrazem głębszej refleksji nad przedmiotem Spotkania. Ujawniają się w niej istotne pytania dotyczące nie tylko organizowania działań animacji środowiskowej, ale również ich uczestników. W „Aneksach” zamieszczono projekty edukacyjno-kulturalne, program Spotkania Warsztatowego oraz noty o autorach zbioru.

Artykuły części pierwszej mają charakter teoretyczny, i tak pracownicy nauki: M. Kopczyńska, E. Nycz, E. Chromiec oraz M. Matysek zarysowują wizję współczesności wraz z jej nowymi wyzwaniem, takimi jak: globalizacja, współczesna kultura pop, postmodernizm, międzykulturowość, globalizacja; B. Jedlewska postuluje powszechną edukację do animacji, a J. Grad nakreśla jedną z form czynnego uczestnictwa w kulturze (animacji), którą jest społeczny ruch kulturalny. W części tej znajduje się również tekst A. Schindler poświęcony wyjaśnieniu terminologicznemu w celu uporządkowania dotychczasowych prób definiowania zjawiska animacji, a także M. Sobocińskiej dotyczący stosowania zasad koncepcji marketingowej w animacji kultury. Na pograniczu „Tekstów” i „PreTekstów” znalazł się artykuł aktorki M. Braun-Bereś, która opierając się na własnych doświadczeniach zawodowych ujawnia, czym jest teatr oraz proces teatralny w swej istocie, a także, w czym tkwi jego związek z animacją. Teksty J. Wesołowskiej-Michalak (filolog), M. Budzyńskiej (muzyk) oraz A. D. Morawieckiej (malarka) odsyłają czytelnika do świata wyobraźni i kreowania konkretnych działań praktycznych. Kolejne, autorstwa K. Dachtery, S. Majewskiego, E. Grzebyk i J. Śliwińskiej, przedstawiają działalność animacyjną w obszarach rzeczywistości społecznej, takich jak: instytucje kształcące, ośrodki opiekuńczo-wychowawcze, środowisko lokalne, biblioteki.

Ukazanie animacji w kontekście środowiska wiejskiego (M. Węgrzyn), specyfiki terenów pogranicza (K. Karwowski), czasu wolnego i zjawiska bezrobocia (E. Wais), ożywiania przestrzeni (M. Okupnik, T. Zieliński-Wojniłowicz) oraz działań terapeutycznych teatru (C. Kurkowski, M. Wiszniewski) to cel tekstów zebranych w trzeciej części publikacji, a napisanych przez interdyscyplinarny zespół autorów, wśród których znaleźli się animatorzy kultury: pedagog, socjolog i choreoterapeuta, kulturoznawca, filolog i filozof oraz poeta.

Dyskusja nad szeroko rozumianą problematyką animacyjną znalazła swój oddźwięk w krótkich artykułach A. Nobisa (proces demokratyzacji i jego skutki dla rozwoju animacji), Z. Sujak-Kalużyńskiej (etyczne aspekty

zawodu animatora), J. Schindlera (relacje animacja – lokalność – społeczność) oraz w dwóch tekstach na temat marketingu, autorstwa E. Kościelak i C. Kurkowskiego.

Istnieje konieczność pokazywania działalności animacyjnej w obszarach rzeczywistości społecznej, takich jak: instytucje kształcące, ośrodki opiekuńczo-wychowawcze, środowiska lokalne, biblioteki. Ożywianie przestrzeni, eksperymentowanie z muzyką oraz działania terapeutyczne teatru to współczesne pola, po których porusza się animator, a wymienione wyżej czynności powinny stać się jednym z celów w przygotowywaniu przyszłych animatorów kultury do pracy w otaczających ich problemach życia społecznego. Istotny jest także warsztat dotyczący przekazywanych metod, których młodzi animatorzy będą używali w swej pracy. Powinny one odpowiadać współczesnym formom ekspresji, czy szerzej komunikacji, która odbywa się pomiędzy nadawcami i odbiorcami przekazu w różnorodnych sytuacjach nadania oraz odbioru.

Recenzowana tu publikacja, której wydanie wiąże się z jubileuszem 45-lecia Państwowego Pomaturalnego Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy, jest dziełem wyrosłym z długoletnich doświadczeń w przygotowywaniu przyszłych animatorów kultury, a w szerszym znaczeniu – otaczającego ich życia społecznego. Książka ta stanowi wartość zarówno ze względu na wiedzę teoretyczną, jak i zawarte w niej uwagi praktyczne dotyczące określonych działań animacyjnych. Spełnia zatem nie tylko funkcję poznawczą w procesie kształcenia kadr bibliotekarzy, animatorów, ale odgrywa także rolę w ożywianiu wartości w samym człowieku oraz jego wytworach.

Agnieszka Sojka